

Vragen Argos en antwoorden IND

1. In hoeveel procent van de gevallen waarin een tolk is ingezet (in 2015) door de IND is er een niet-registertolk ingezet (inclusief de talen waarin geen tolken in het register staan)?

Het percentage van de inzet van niet-registertolken in 2015, inclusief inzet op de 91 niet-registertalen in dit jaar, is bij benadering 52%. Het percentage van de inzet van niet-registertolken op talen waarvan tolken in het register staan ingeschreven, is bij benadering 38%.

Allereerst wordt opgemerkt dat de IND (en ook het Bureau Wet beëdigde tolken en vertalers) als registertolken beschouwt alleen die tolken die zijn ingeschreven in het Register Beëdigde tolken en vertalers (Rbtv) en dus voldoen aan de eisen voor inschrijving. Hieronder vallen dus niet de tolken die zijn ingeschreven op de uitwijkl lijst als bedoeld in artikel 2 lid 3 van de Wet beëdigde tolken en vertalers (Wbtv). Voor deze tolken bestaat geen afnameplicht. Dit betekent ook dat genoemde percentages van de IND in dat licht beschouwd moeten worden.

Er kunnen verschillende oorzaken gelegen zijn in de omstandigheid dat in bepaalde zaak een niet-registertolk wordt ingezet:

- er is een beperkt aantal registertolken in een bepaalde taal ingeschreven;
- er is een beperkt aantal tolken van de registertolken beschikbaar (niet iedere tolk is fulltime werkzaam);
- registertolken zijn op het betreffende moment elders zijn ingepland (leveren van diensten aan andere afnemers);
- een registertolk kan voor meerdere talen zijn ingeschreven in het tolkenbestand indien hij meerdere talen beheerst. Als een meertalige tolk is ingezet in een bepaalde taal, is hij voor een andere taal niet beschikbaar;
- het kan voorkomen dat een registertolken op (te) korte termijn niet ingezet kan worden en het niet mogelijk is om binnen de beschikbare tijd een nieuwe registertolk te contracteren. Dit is bijvoorbeeld het geval indien een vreemdeling op het laatste moment aangeeft alsnog in een andere taal gehoord te willen worden;
- de betreffende vreemdeling heeft om een specifieke tolk verzocht, bijvoorbeeld een mannelijke of een vrouwelijke tolk. In dat geval wordt gepoogd eerst aan de wensen van de vreemdeling te voldoen, ook als dit tot gevolg heeft dat er een niet-registertolk ingezet wordt.

Opgemerkt wordt dat door de hoge asielstroom van 2015 uit bepaalde landen de prioriteit van de IND bij de werving van tolken gelegen heeft bij de talen uit deze landen. Uiteraard blijft het uitgangspunt om registertolken op te nemen in het tolkenbestand. Inmiddels is de verhouding van voor de IND beschikbare registertolken ten opzichte van niet registertolken weer veranderd in die zin dat er meer registertolken in het bestand van de IND zijn opgenomen. Als voorbeeld wordt genoemd het aantal beschikbare registertolken Arabisch (Syrisch-Libanees, Iraaks en Palestijns-Jordaans). Eind 2015 zijn er 13 registertolken bijgekomen, in 2016 zijn nog eens 26 tolken ingeschreven als registertolk.

2. Hoe kan het dat de IND in 23% van de gevallen de wet niet naleeft en dit toch als 'goed' betitelt? ¹

Het percentage 23% wordt genoemd in een e-mail van de tolken coördinator aan het Bureau Wbtv. Dit percentage geeft aan dat in 23% van de gevallen met inachtneming van artikel 28 lid 3 van de Wbtv geen beëdigde tolk kon worden ingezet. Het is dus niet zo dat in 23% van de gevallen de Wbtv niet wordt nageleefd. Verder is het niet zo dat de IND het genoemde percentage als 'goed' kwalificeert. In de betreffende e-mail staat enkel vermeld dat de IND zicht goed aan de afnameplicht als bedoeld in de Wbtv houdt. De Wbtv wordt daarmee door de IND nageleefd.

Het percentage is gebaseerd op de periode van 1 januari 2014 tot 28 augustus 2014 en dient gelezen te worden in samenhang met omstandigheden als genoemd bij de beantwoording van vraag 1. In deze mail staat overigens ook uitgelegd wat de onderliggende reden kan zijn waarom de IND soms toch een niet-registertolken inzet:

“Redenen hierbij kunnen het feit dat in enkele registertalen slechts enkele tolken zijn opgenomen (bv. Georgisch en Kermandji) en de nood bij de IND ivm de proceduretijden dan toch hoger ligt en in enkele gevallen hebben we ad hoc een niet-registertolk moeten inzetten (bv vanwege ziekte of een gehoor dat gewisseld moest worden ivm specifieke vraag zoals een vrouwelijke tolk ipv een mannelijke tolk)”.

Onder art. 28 lid 3 van de Wbtv is vastgelegd dat in afwijking van het eerste lid ook gebruik gemaakt kan worden van een tolk die niet beëdigd is indien wegens de vereiste spoed een ingeschrevene in het register niet tijdig beschikbaar is of indien het register voor de betreffende bron- of doeltaal dan wel bron- of doeltalen geen ingeschrevene bevat.

De IND zal dan, omwille van de termijnen die voortkomen uit de algemene asielprocedure (AA) een niet-registertolk benaderen.

Voor de goede orde wordt opgemerkt dat er tolken zijn die vanwege het uitblijven van toetsingsmogelijkheden in de door hen beheerste taal niet ingeschreven kunnen worden in het Rbtv. Deze tolken voldoen wel aan de eisen die de IND stelt. De kwaliteits- en integriteitseisen die de IND aan alle tolken stelt, zijn neergelegd in het IND-protocol voor tolken.

¹ We hebben het hier niet over de tolkdiensten in een taal waarin geen registertolk beschikbaar is, zoals bijvoorbeeld het Tigrinya.

3. In het vierde kwartaal van 2015 ging het om 47% - een verdubbeling van het percentage gehoren waarbij de IND een niet-registertolk heeft moeten inzetten. Is de IND nog steeds van mening dat zij de afnameplicht goed naleeft?

In de analyse van het 4^e kwartaal van 2015 is toegelicht dat de inzet van een niet-registertolk vaak samenvalt met de omstandigheid dat er in een taal een beperkt aantal registertolken zijn ingeschreven in het Rbtv. Als voorbeelden worden genoemd de talen Somali en Macedonisch, waarvoor maar 1 tolk in het register staat ingeschreven.

Verder wordt in deze analyse de volgende uitleg gegeven van de stijging van het percentage van inzet van niet-registertolken:

“Daarnaast is uit deze analyse gebleken dat een hoog percentage inzet van niet-registertolken, terwijl er in deze talen wel meer tolken ingeschreven zijn in het Rbtv, terug te vinden is bij tolken in de diverse Arabische taalvariëteiten.

De IND had ten tijde van de analyse op vier tolken na, vanwege uiteenlopende overwegingen, alle registertolken in de meest gevraagde taalvariëteiten, Syrisch-Libanees en Irakees, opgenomen in het bestand. Een groot aantal van deze tolken zijn in het Rbtv ook ingeschreven voor andere minder vaak gevraagde Arabische taalvariëteiten. Door de hoge instroom van vreemdelingen uit Syrië en Irak worden deze registertolken met name ingezet op Syrische en Iraakse zaken. Hieruit volgt dat zij niet (gelijktijdig) ingezet kunnen worden in andere Arabische taalvariëteiten. Dit resulteert in een hoog percentage inzet van niet-registertolken op deze andere Arabische taalvariëteiten.

In dit kader moet ook meegenomen worden dat de instroom van vreemdelingen uit Arabische landen, met name Syrië en Irak, ten tijde van deze analyse explosief was toegenomen”.

Naast de in deze analyse genoemde omstandigheden is het van belang in acht te nemen dat een tolk een zelfstandig ondernemer (freelancer) is die zelf zijn afnemers en diensten kiest. Dit heeft als gevolg dat niet alle registertolken (tijdig) beschikbaar zijn voor tolkdiensten bij de IND. De IND zal dan, omwille van de termijnen die voortkomen uit de algemene asielprocedure (AA), een niet-registertolk benaderen. In de verlengde asielprocedure (VA) kan de planning van een gehoor makkelijker aangepast worden aan de beschikbaarheid van een registertolk voor de IND, waarbij ervoor wordt gewaakt dat dit niet ten koste gaat van de wettelijke beslistermijn.

Gelet op het feit dat de IND veelal te maken heeft met vreemdelingen in minder gangbare talen, en er naar streeft om tolken in te zetten die een zo goed mogelijke match zijn in de communicatie met de vreemdeling waarvoor getolkt moet worden, komt het relatief vaak voor dat de IND gebruik moet maken van niet-registertolken.

Onder art. 28 lid 3 van de Wbtv is vastgelegd dat in afwijking van het eerste lid ook gebruik gemaakt kan worden van een tolk die niet beëdigd is indien wegens de vereiste spoed een ingeschrevene in het register niet tijdig beschikbaar is of indien het register voor de betreffende bron- of doeltaal dan wel bron- of doeltalen geen ingeschrevene bevat. Als al genoemd bij de beantwoording van vraag 1 beschouwt de IND bij de totstandkoming van de alle genoemde percentages een tolk die enkel staat geregistreerd op de uitwijklijst niet als een registertolk.

De IND houdt zich derhalve aan de afnameverplichting van registertolken als bedoeld in de Wbtv.

4. Uit het Wobverzoek bleek dat er in het WBTv-register meer tolken in bepaalde specifieke talen staan, dan in het tolkenbestand van de IND.

A.) Kan dit ertoe leiden dat de IND een niet-beëdigde tolk inzet terwijl er in het register tolken staan die de IND niet heeft geraadpleegd?

Bij uitzondering kan dit het geval zijn.

Ook hierbij moet meegewogen worden dat de IND, net als het Rbtv, een tolk die staat vermeld op de uitwijkljst niet beschouwt als een registertolken, zie de beantwoording van vraag 1. Voor een dergelijke tolk bestaat geen afnameverplichting. Verder zij er nogmaals op gewezen dat een tolk een zelfstandig ondernemer is die zelf zijn afnemers en diensten kiest. Er zijn tolken die ervoor kiezen om niet voor de IND te werken vanwege de reisafstand of omdat het om kort durende opdrachten gaat. Dit heeft als gevolg dat niet alle registertolken (tijdig) beschikbaar zijn voor tolkdiensten bij de IND of zelfs in het geheel geen diensten wensen te verrichten voor de IND. Tot slot zij nogmaals gewezen op de korte termijnen waarmee de IND te maken heeft. De IND zal, omwille van de termijnen die voortkomen uit de algemene asielpcedure, een niet-registertolk moeten benaderen indien een registertolk niet (tijdig) beschikbaar is. Deze mogelijkheid is vastgelegd in art. 28 Wbtv.

B.) Waarom zijn deze tolken niet opgenomen in het IND-bestand?

Zie beantwoording vraag 4 A

C.) Staan in het tolkenbestand van de IND in talen waarvoor registertolken bestaan ook niet-registertolken? Zo ja, hoe kan dat? En vindt u dit wenselijk?

Ja, zie ook de beantwoording van vraag 4A. De IND streeft er vanzelfsprekend primair naar om een registertolk in te zetten. Pas als er geen registertolk beschikbaar is wordt, met inachtneming van artikel 28 lid 3 van de Wbtv een niet-registertolk ingeschakeld. In het systeem van de IND is de benadering van tolken op taal als volgt ingebouwd:

1. Registertolken op korte km. afstand tot de hoorlocatie;
2. Andere registertolken op verdere afstand van de hoorlocatie;
3. Niet-registertolken op korte afstand tot de hoorlocatie;
4. Niet-registertolken op verdere afstand tot de hoorlocatie

Verder wordt in de praktijk het gehoor door een registertolk overgenomen van een niet-registertolk indien de registertolk klaar is met zijn andere werkzaamheden en het gehoor nog niet is aangevangen.

5. Artikel 28 van de wbtv bepaalt dat indien een niet-register-tolk wordt ingezet dit schriftelijk vastgelegd en gemotiveerd dient te worden. Waar legt de IND dit vast? En kunt u toelichting geven over de motivaties?

De IND legt de inzet van een niet-registertolk met motivering vast in het rapport van gehoor van de vreemdeling. Dit wordt als volgt vastgelegd (*Bijlage III Toelichting tolken IND*):

- Registertolk: Nee, want er is geen registertolk in deze taal beschikbaar voor de IND.
- Registertolk: Nee, want er is geen registertolk *tijdig* beschikbaar in deze taal voor de IND.

In het rapport van de vreemdeling wordt dit ook wel als volgt opgenomen:

1. Registertolk;
2. Geen registertolk beschikbaar;
3. Geen registertolk tijdig beschikbaar.

Onder 2 wordt verstaan dat er geen registertolken in de betreffende taal zijn ingeschreven in het Rbtv of dat de ingeschreven tolken niet voor de IND beschikbaar zijn. Indien deze motivatie ontbreekt, kan dit reden voor de rechtbank zijn om in beroep tegen de afwijzing van de aanvraag het betreffende besluit te vernietigen.

Op schriftelijk verzoek van de vreemdeling en in overleg met de zaakverantwoordelijke medewerker van de IND kan van de benaderingsvolgorde (eerst registertolken benaderen en indien deze niet beschikbaar zijn pas niet-registertolken benaderen) worden afgeweken. Dit kan het geval zijn indien de vreemdeling heeft aangegeven de voorkeur te hebben voor de inzet van een tolk in een minder gangbare taal waarin geen registertolk beschikbaar is, terwijl hij ook een gangbare taal beheerst waarin wel een registertolk beschikbaar is. Ook kan van de benaderingsvolgorde worden afgeweken indien de vreemdeling de voorkeur heeft uitgesproken voor de inzet van een vrouwelijke tolk in een taal waarin alleen mannelijke tolken staan ingeschreven in het register en vice versa. Dergelijke verzoeken worden opgenomen in het rapport van gehoor van de vreemdeling

6. In hoeverre kan de IND de juistheid van vertolkingen en vertalingen van gehoren garanderen indien er geen gebruik is gemaakt van een registertolk?

Opgemerkt moet worden dat een niet-registertolk om uiteenlopende redenen niet ingeschreven kan zijn in het Rbtv. In diverse talen zijn geen taal-/tolkopleidingen of toetsen waardoor de tolk zijn beheersing van de (vreemde) taal op C1 niveau niet kan aantonen. Dit is een voorwaarde om ingeschreven te worden als registertolk in het Rbtv. Dat een tolk niet beëdigd is, betekent derhalve niet dat hij niet aan de kwaliteits- en integriteitseisen moet voldoen om door de IND te worden ingezet. Deze eisen zijn neergelegd in het IND-protocol voor tolken.

Bij aanvang (en ook afronding) van ieder gehoor bij de IND wordt aan de vreemdeling gevraagd of hij de tolk kan begrijpen en verstaan. Mocht een vreemdeling de tolk niet begrijpen/kunnen verstaan, dan wordt een andere tolk ingezet. Het uitgangspunt is een tolk in te zetten die een zo goed mogelijke match is in de communicatie met de vreemdeling. De gehoren van de IND kunnen worden bijgewoond door de gemachtigde van de vreemdeling en/of door vrijwilligers van Vluchtelingenwerk Nederland. Van de gehoren wordt een rapport opgesteld dat aan de vreemdeling wordt verstrekt. Na ieder gehoor van de IND volgt een bespreking tussen gemachtigde en vreemdeling van dit rapport waarna correcties en aanvullingen op het gehoor kunnen worden ingediend die vervolgens betrokken worden in de behandeling van de aanvragen.

Daarnaast bestaat de mogelijkheid om een klacht jegens een tolk in te dienen op basis van hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Verder monitoren de coördinatoren tolken van de IND de inzet en het functioneren, waaronder houding en gedrag, van de tolken die in het IND-tolkenbestand zijn opgenomen. Hiertoe is een evaluatieformulier tolken ontwikkeld. Mede op basis van de inhoud van deze evaluatieformulieren kan tussentijds een voortgangsgesprek met tolken gevoerd worden. Dit kan naar aanleiding van positieve kritieken, maar ook op basis van negatieve kritieken. Indien er geen vertrouwen in het functioneren van de tolk is, kan besloten worden om de tolk tijdelijk niet in te zetten (de tolk krijgt de gelegenheid om het functioneren te verbeteren) of om de gegevens van de tolk uit het IND-tolkenbestand te verwijderen. Dit geldt onverminderd indien het een registertolk betreft.

7. Is de IND bekend met de klachten van de registertolken (dat er niet register-tolken onterecht worden ingezet)? Heeft de IND er zicht op hoe vaak dit voorkomt?

Het kan voorkomen dat een individuele tolk met betrekking tot zijn inzet vragen heeft. In dat geval wordt nagegaan of in een bepaald geval een niet-registertolk is ingezet en, als hiervan inderdaad sprake is, wat de reden daarvan was. Als al eerder genoemd is het vaak niet mogelijk om, vanwege de strikte termijnen in een AA-procedure, veel te schuiven in de planning. Dit verklaart de inzet van een niet-registertolk in de betreffende zaak.